

KEIZER KAREL EN PIER DE BAKKER

Gentse Poppenspeltekst (traditionele stijl)

Bewerkt door J. Boes - Klucht in zes bedrijven

Voor de echte liefhebbers van het Gentse poppenspel, publiceren wij een meeslepend avontuur van Pierke en Keizer Karel. Het verhaal werd neergepend door Julien Boes, tijdens de Tweede Wereldoorlog. Keizer Karel wandelt incognito door de straten van Gent om zijn oor te luisteren te leggen. Daar botst hij op Pierke De Bakker. De Keizer besluit Pierke voor een dag keizer te maken. Pierke wordt wakker in het keizerlijk bed op het Prinsenhof en moet regeren. En dat doet hij op zijn geheel eigen wijze. De knechten krijgen onmiddellijk “allemaal acht dagen betaald verlof. Congé payé! En avant!”. Hoe onze volksheld recht spreekt lees je hieronder. Pierke komt niet alleen Willem Van Nasseu en Karel V tegen, maar ook Katrien, “da wijveke die de goeie spekken verkuupt nevens de St.-Michielskirke”. Een prachtige rol voor volksfiguur Katrien Vandermaelen, die een snoepwinkel uitbaatte met als slogan, “Gij allen die hoest, wendt u zonder uitstel tot het oud gekend Huis Katrien”. Oudere Gentenaars schijnen soms nog te dromen van de Katrienspekken. In dit verhaal wordt haar dochter belaagd door een “woestaard”.

Personages

Keizer Karel	Celestina
Willem van Nassau	Baljuw
Edelman	Drie gezworen kameraden
Pier,	Herbergier
Karel	Bekende “Katrien”-spekkenverkoopster aan St.-Michiels
Louis	Haar dochter
Wannes	Christiaan de Longueville, edelman
Katrien	Twee soldaten

1ste Bedrijf

(Voor de herberg. Pier, Louis en Karel, half dronken, zingen samen een Gents drinkliedje. Herbergier Wannes is er niet gerust in.)

PIER - Wannes, nog drij druppels. 'k Geef er nog nen schup in!

KAREL - Laat ze maar boven komen.

LOUIS - En 't moet tons maar geen kerremesse zijn...

WANNES - Stillekes jonges, stillekes. Ge weet wel dat ik geen alcohol mag schenken. Dat is verboden door de wet.

PIER - Schenk ze maar uit in de keuken. We zullen ze daar komen stekken.

LOUIS - 't Es toch wreed da ne mens zich nie mag amuseren. Grote pinten meugde drinken en kleine druppelkes nie!...

KAREL - Ze zoen beter tsenuiver schenken in grote glazen.

WANNES - Allee, jongens. Rap. Ze zijn uitgeschonken.

ALLEN SAMEN - Kom, allee, rap... (ze lopen een ogenblik binnen en komen zich weer voor de herberg zetten.)

LOUIS - (begint een solo te zingen.)

PIER - Louis, wilde zwijgen. Ge gaat al de veugels wakker moaken.

KAREL - Laat hem ne keer zijn herte ophalen ter ere van onze Keizer.

PIER - Niemendalle Keizer. 'k Moe van diene bloedzuiger nie wete.

LOUIS - Zeg wa wete gij van onze Keizer te zeggen? Es 't gene kloeke Genterirre gelijk gij?

PIER - 't Es nen bloedzuiger gelijk al die keuningen en die prinsen. Ze zijn zuust goed om de belastingen in hulderen zak te steken en ge meugt nog nie vele zeggen of ge zit den kelder in, daar langs onder in 't Gravenkasteel!

KAREL - Ik zegge vivan onzen Keizer Karel!

PIER - Ja, en woarveure?

KAREL - Omdat hij Karel heet gelijk ik.

PIER - Es 't hij misschien u peetse?

LOUIS - Allee, jongens, ge goat toch geen ruze maken? Veur ene keer da Keizer Karel were keert in zijn geboorteland. Laat ons liever nog een witoogse pakken. 't Es een rondeke veur mij. Wannes! Schenk uit!

ALLEN SAMEN - (zingend) Al zijn wij oud, wij zijn nog niet versleten...

WANNES - Komen jongens! (allen af en terug op).

KAREL - Wa zou da zijn da 'k ik zuu draaiingen krijgje?

LOUIS - Hedde gij dat uuk? 't Es precies damme hier mee twintig zijn. Zeg, Pier, ge zijt gij nen tweeling!

PIER - 'k Worde 'kik zuu slap of een vuile kous. Da rantsoenbruud es mij misvallen. Jongens, ik moe mij hier een beetje leggen.

LOUIS - Kom, Pier, we goan noar huis.

KAREL - Ik ga bij mijn moeder.

PIER - Loat mij gerust, 'k en goa nie mee. (Hij legt zich op de bank te rusten).

LOUIS en KAREL - Kom, 't es toch geen avance. Loat hem moar liggen... (zingend af). KEIZER KAREL en WILLEM VAN NASSAU komen op.

KEIZER KAREL - Ja, mijn beste Willem, het doet mij goed zo eens in stilte in mijn oude stad rond te dwalen, ver van het kunstmatig gedoe van mijn hof.

WILLEM VAN NASSAU - Vreest uw majesteit niet, een of andere dag moeilijkheden te hebben met de bevolking? De Gentenaars zijn kwade gasten, die niet rap vergeten als men ze op de tenen getrapt heeft.

KEIZER KAREL - Geen nood, Willem van Nassau. De Gentenaars weten wel dat ik nog een en ander voor ze over heb. Ik kan mijn jonge jaren die ik hier heb doorgebracht niet vergeten. Menige klucht heb ik uitgehaald en ik moet zeggen dat de Gentenaars veel gehouden hebben van lol en leute. Ze kunnen wat verdragen.

WILLEM - Ziet eens, majesteit, daar ligt één dezer kloeke Gentenaars die te diep in 't glas gekeken heeft. Hij zal zeker uw blijde intrede gevierd hebben.

KEIZER KAREL - Oh, Willem! Daar krijg ik een idee! Roep de wacht! WILLEM - Soldaten, komt hier!

KEIZER KAREL - Neemt deze man zachtjes op en draagt hem naar het Prinsenhof. Legt hem op mijn bed. Ik volg ogenblikkelijk.

WILLEM - Majesteit! Wat is uw bedoeling?

KEIZER KAREL - Kom, van Nassau; we zullen ons eens vermaken zoals in de goede oude tijd...

WANNES - Het is hier zo stil. Waar zijn mijn klanten? Weg! Ze zijn weg zonder betalen! Die slampampers! Hulp...! De wacht!... Soldaten, hulp!...

2de Bedrijf

(Een kamer in het Prinsenhof.

Pier en bediende. Pier, gekleed als een edelman, ligt op het bed.)

PIER- (wordt geeuwend wakker) Oei, oei, mijn hoofd! Brr... Wat es dat hier? Woar ben ik hier? Droom ik of ben ik wakker? Zoe mijn moeder een grout lot gewonnen hên van Winterhulp of es mijn nonkel van Amerika gekomen? 'k Ga ne keer in mijne neuze nijpe om te zien of da'k goe wakker ben! Ai...! 'k Ben wakker!...

BEDIENDE - Heeft zijne majesteit geroepen?

PIER - Wa zegde, kameroad?

BEDIENDE - Of zijne majesteit mij geroepen heeft?

PIER - Hoor ne keer, vriend, een van ons tweeën is zot, zij'det gij of ben te'-kik?

BEDIENDE - Zijne majesteit wil zeker een grapje maken?
 PIER - Wie benne'kik?
 BEDIENDE - Majesteit! U weet toch wel dat u Keizer bent over een groot deel van Europa en Amerika... De machtigste vorst van de wereld!
 PIER - Wablief?
 BEDIENDE - Mag ik uw majesteit vragen wat u voor uw ontbijt wenst te nemen?
 PIER - 'k Zoe nu liefst van al nen goeie pekelharing hên. Da zoe mij goed doen...
 BEDIENDE - Uw majesteit schertst. Ik zal maar bevel geven het gewoon ontbijt gereed te maken. Verder wacht ik op de orders van uw majesteit.
 PIER - Wil da zeggen da'k moar te commanderen hên?
 BEDIENDE - Zeker, majesteit, natuurlijk...
 PIER - Ga buiten... (bediende af). Kom binnen... (bediende op). Ga buiten... Kom binnen...
 Ga buiten... Kom binnen... Ah! Ah! Es da geestig!
 BEDIENDE - Mag ik uw majesteit eraan herinneren dat er om tien uur een gerechtszitting gehouden wordt in 't Gravenkasteel?
 PIER - Moe'kik doar bij zijn?
 BEDIENDE - U bent toch de hoge rechter, majesteit!
 PIER - Ah! Ik ben de juge. Awel, ze zullen der alles van weten. Moar zeg ne keer, wie heeft er mij die schuune costume aangetrokken?
 BEDIENDE - Uw hofmaarschalk.
 PIER - Ah, ja. Heb ik veel van die knechten?
 BEDIENDE - Wel honderd, sire.
 PIER - 'k Geef ze allemaal acht dagen betaald verlof. Congé payé! En avant!

3de Bedrijf

(Binnenhof van het Gravenkasteel.
 Pier, Baljuw, Karel, Louis, Katrien, Christiaan de Longueville. Pier zit op een soort troon. Langs beide kantën, een soldaat).
 BALJUW - Sire, kan de rechtszitting een aanvang nemen?
 PIER - Ja, loat ons moar beginnen want 't es hier warme. Loat ze moar boven komen. Zijne majesteit wacht.
 BALJUW- Eerste zaak: twee bewoners van de stad werden dronken aangetroffen op de openbare weg, na het luiden van de avondklok.
 PIER - Zijn ze nie beschoamd? Breng ze hier!
 BALJUW (brengt Karel en Louis op) - Hier zijn ze, sire.
 PIER - Hola, wie hême' doar?
 BALJUW - Deze twee kerels werden deze nacht te twaalf uur zingend aange-

troffen in het Serpentstraatje. Ze zijn in opstand gekomen tegen de nachtwacht.

PIER - Gij doar, lapkensdief, wa hedde daarop t' antwoorden?

LOUIS - Meniere de keunink, we woaren zuu schuune aan 't zingen, mijne kameraad en ik en al mee ne kier kregen we doar wa schuppe en wa stampe.

KAREL - Ja, ja, ezuu es 't gegoan...

LOUIS - We woaren wij kwoad en w'hên wij tons were geschupt en gestampt.

KAREL - 't Was zuu een schuun liedje da Louis zong.

PIER - Beschuldigde Louis, zing ne keer da liedje...

LOUIS - Ne keer zingen, meniere de keunink, sebiet zie, kijk... (Hij zingt een Gents liedje).

PIER - 't Es geheel goed. En nu da stampen en da schuppen. Hoe es da gegoan?

LOUIS - Hoe da ging? We keune wij da ezuu niet tuugen, ...da goa nie...

PIER - Meniere de baljuw, kom ne kier hier. Stelt u doar in 't midden. Beschuldigden, tuug mij hoe da gegoan heeft.

LOUIS - Awel, da ging ezuu!

KAREL - En ezuu!

SAMEN - En ezuu, en ezuu, en ezuu... (de baljuw wordt afgetroefd).

PIER - Halt! ...'t Es genoeg... Ge zijt alle twee veroordeeld om gedurende acht dagen in de kantiene van 't Prinsenhof te komen drinken tot ge rolt... Mars... De volgende!

BALJUW - Tweede zaak: smeekbede door vrouw Katrien.

PIER - Loat ze komen.

KATRIEN - Oh, majesteit. Vergeef mij dat ik hem durf storen...

PIER - 'n Minuutje! Zijde gij misschien da wijveke die de goeie spekken verkoopt nevens de St.-Michielskirke?

KATRIEN - Ja, majesteit, maar het is niet voor mijn spekken, maar voor mijn dochter dat ik hier kom.

PIER - Wat scheelt er mee uw dochter?

KATRIEN - Mijn Celestina werd steeds lastig gevallen door een jonge edelman van het hof. En omdat zij van zijn liefde niet wilde weten, heeft hij haar doen opsluiten in een kerker hier in 't kasteel.

PIER - Wa zegde? Wie es da? Zeg het mij sebiet!

KATRIEN - Zijn naam is Christiaan de Longueville.

PIER - Katrientje, 'k zal zijn affaire arrangeren. Zet u ginder moar een beetje op zij. Baljuw, es 't er nog wa?

BALJUW - Ja, sire, er is nog een beklagde, maar wij durven hem niet voor u brengen. Het is een woestaard die deze nacht drie taveernen stukgeslagen heeft en drie soldaten gekwetst.

PIER - Laat hem komen. Ik zal hem koninklijk ontvangen. (De baljuw brengt

met veel moeite een edelman op die briest en schreeuwt).

PIER - Silence! Wa zijn dat hier voor manieren? Wie zijde gij?

CHRISTIAAN - Ik ben Christiaan de Longueville en wie het niet gelooft, sla ik tegen de grond.

PIER - Ha, ha! Ge zijt gij meniere de Longueville! Ehwêl, 'k hê zuust een eitje mee u te pellen. Wa hedde gij mee Katrien heur spekken gedoan... nie, 'k wille zeggen mee heur dochter Celestine?

CHRISTIAAN - Ik heb ze door mijn vriend de cipier laten opsluiten tot wanneer zij tot betere gevoelens gekomen is. Ik zou wel eens willen weten wie daar tegenop durft komen!

PIER - Ehwel, mijne vriend, ik kome doar tegenop.

CHRISTIAAN - U - bent Keizer, maar ik vrees uw soldaten niet.

PIER - 'k En heb 'kik geen soldaten nodig. Ik was mijn vuil goed zelve. Pardaf... Pardaf!... (Pier geeft hem een rammeling). En nu, mee met mij... Kom, Katrien!

4de Bedrijf

(Een kerker in 't Gravensteen).

(Pier, Katrien, Celestina, Christiaan).

CELESTINA - Oh God, oh God! Wat is de wereld toch slecht! Ik heb nooit iemand iets misdaan en toch moet ik in deze vuile kerker zitten! Bestaat er dan geen recht meer?

PIER - Langs hier! Doe die deure open! Katrientje, es dat uw Celestientje?

KATRIEN - Ja, sire! Wat bent u goed!

CELESTINA - Oh, moeder, wat geluk van u weer te zien. Wat komt gij hier doen?

KATRIEN - De Keizer komt u verlossen, kind.

CELESTINA - De Keizer?

PIER - C'est moi!

CELESTINA - Oh, majesteit, hoe kan ik u bedanken?

PIER - 't Es girre gedoan, mijn kind. Moar 'k hê hier iemand meegebracht, 'n goeie kenne van u. Kom ne kier hier, Langewielke...

CHRISTIAAN - Vergiffenis, majesteit. Ik had het zo niet bedoeld. Het was maar een grap.

PIER - Ehwel, ik hêwe uuk van lollekens. Veur die lolle zult gij hier blijven zitten gedurende nen dag of tweehonderd, op woater en bruud.

CHRISTIAAN - Nee, sire, dat kan niet...

PIER - Kom Katrien, kom Celestien. En gij, koest u... En arrière... (duwt Christiaan enkele keren terug in de gevangenis).

5de Bedrijf

Kamer in 't kasteel.

Keizer Karel, Willem van Nassau, Pier, Celestina, soldaten

KEIZER KAREL - Welnu, Willem, wat denkt ge van de manier van regeren van mijn plaatsvervanger?

WILLEM - Zeer kordaat, sire. Ik moet zeggen dat zijn handelwijze bijzonder populair is en dat hij bezig is grote kuis te houden onder de hovelingen. Als wij er geen eind aan stellen, lopen we ook gevaar ons plaatsje kwijt te geraken.

KEIZER KAREL - We zullen er deze avond mee gedaan maken. Dergelijke dingen mogen niet te lang duren. We zullen van het banket gebruik maken om hem zoveel mogelijk te doen drinken. En dan brengen we hem terug waar we hem gevonden hebben. Hoor, daar komt hij. Stel mij voor als de koning van Frankrijk.

PIER - Kom moar langs hier, Celestientje, moar pas op, 't es hier een trapke af. Bonjour, wa doede gulder hier?

WILLEM - Sire, mag ik u zijne majesteit, Frans I, Koning van Frankrijk voorstellen?

PIER - Enchanté de faire votre connoissé! Wa wind waait er u langs hier?

KEIZER KAREL - Ik heb uw vriendelijke uitnodiging aanvaard en daarom ben ik hier om het banket van deze avond bij te wonen.

PIER - Ah, 'k geve 'kik een banket?

KEIZER KAREL - Had u het vergeten, edele Keizer?

PIER - Nie, nie. Want kijk, 'k hê een hofdame meegebracht. Jonkvrêwe Celestina de la Katrienspek, gravin van Onderbergen. En nu goan we moar ons benen onder tafel steken. En avant la musique! (Allen af. Men hoort de muziek spelen en het gerucht van het banket. Stilaan daalt het rumoer. Het toneel wordt donker. Twaalf slagen slaat de klok. Het licht gaat weer aan.)

KEIZER KAREL - Zachtjes aan. Maakt hem niet wakker. Voorzichtig. (Twee soldaten dragen Pier «in zijn vroeger kostuum» weer over het toneel.)

6de Bedrijf

(Voor de herberg.

Wannes, Pier, Karel, Louis, Celestina

Het is nacht. Pier ligt opnieuw op de bank en snurkt.)

WANNES - Wat is dat? Hier ligt waarachtig een van die schavuiten. He, kerel, waar zijn mijn centen? Mijn goed geld voor mijn goede drank? He..., zatlap...!

PIER - Wie durft er mij wakker maken?

WANNES - He, luilak, betalen!

PIER - Wat es dat hier? Wat es da...?

WANNES - Betalen, zeg ik of ik roep de wacht!

PIER - Zwijg, of ik doe u in 't gevang steken. Ik ben de Keizer!

WANNES - De Keizer! Oh, die man is gek.

PIER - Nog een woord en ik roep mijn soldoaten.

WANNES - Roep ze, roep ze! Het zal mij plezier doen.

PIER - Soldoaten, soldoaten! Wacht een beetje, ge zult wa goan beleven!

KAREL en LOUIS - Wie roept er hier ezuu? Wa gebeurt er hier? Ha, Pierke! Van waar komde gij uit?

PIER - Wa zegde gij tegen mij?

LOUIS - Pierke zegge 'kik. 'k Ben content da 'k u zie, we woaren al onge-rust.

PIER - Zeg ne keer gheel serieus, wie benne 'kik?

KAREL - Oh, de tsenuiver es noar zijn huufd geslegen!

LOUIS - Moar Pier jonk, ge zijt gij Pier de Bakker en ik ben Louis en dat es Karel.

PIER - Pier de Bakker, Louis, Karel... Zoede willen geluuvan da 'k gedruumd hê. 'k Hê hier op die banke liggen sloapen. Moar 't was nen schuunen druum zulle; ik ben keunink geweest, jongens. Moar kijk ne kier doar, ter es doar nog een stuk van mijnen druum...

CELESTINA - Eindelijk vind ik u, mijn redder, mijn verlosser.

PIER - Ziedet zie da't gienen druum was. Ge zijt gij Celestientje, newoar?

CELESTINA - Ja, en gij hebt mij gered uit de kerker en nu kom ik u mijn dankbaarheid betuigen. Ik heb de Keizer zo lang gesmeekt, tot hij mij gezegd heeft waar hij u gebracht had. En nu heb ik u gevonden. Ik vraag u thans: wilt ge met mij trouwen?

PIER - Trêwen, mijn kind, trêwen mee mij? Da zal nie keunen zijn. 't Pakt mij zulde, moar t zal nie goan. 't Es nog mijnen toer nie...

CELESTINA - Waarom niet?

PIER - Omda 'k wete wa da trêwen es. Mijn moeder en mijn voader woaren uuk getrêwd.

En dat betekent schotels wassen, stoofhout kappen, kousen stoppen, de kinders wiege. Moar mijn kind, da 'k mee u moest trêwen, 'k zoe gienen tijd meer hebben om spelleke te spelen en wa zoen de kinders doar van zeggen?

CELESTINA - Ge zijt een edel mens. Ik moet toch iets voor u doen.

PIER - Ehwel, wete wa dade zoudt kunnen doen? Als ik langs Onderbergen passere, moakt toens dat er altijd een zakske Katrien-spekken voor mij geried ligt. En 'k zal nogal dikwijls passere...!

CELESTINA - Goed, ik zal er voor zorgen.

PIER - En nu goan we een druppelke drinken voor ons alteratie. Wannes, drij druppelkes en ne Spa Citron.

WANNES - Ik geef niets meer. Eerst centen.

LOUIS - Oh, gij lelijkoard. Hoe durfde ezuu spreken in tegenwoordigheid van een dame.

CELESTINA - Luistert. Gisteren was ik de genodigde van de Keizer, heden betaal ik gans het verteer.

ALLEN SAMEN - Vivan Celestina! Bravo (zij zingen samen).

Slotlied:

En dat wij goeie sloebers zijn dat willen wij weten,

daarom komen wij, daarom komen wij,

En dat wij goeie sloebers zijn dat willen wij weten,

daarom komen wij, overal...

(Tekst, gemaakt tijdens de tweede wereldoorlog, omstreeks 1942).